

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Libora Duľu a JUDr. Martina Bargela na neverejnom zasadnutí v Bratislave 23. júna 2015 v trestnej veci obvineného **Š. H., rod. L.**, nar. X. a obvineného **K. H., rod. L.**, nar. X., pre prečin nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 2 Tr. zák., o sťažnostiach obvinených Š. H. a K. H. proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica z 22. mája 2015, sp. zn. BB-4T/24/2015, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sťažnosti obvinených Š. H. a K. H. sa **z a m i e t a j ú**.

O d ô v o d n e n i e

Špecializovaný trestný súd, pracovisko Banská Bystrica uznesením z 22. mája 2015, sp. zn. BB-4T/24/2015, rozhodol podľa § 331 ods. 1 písm. b/ Tr. por. o odmietnutí návrhu na schválenie dohody o vine a treste, ktorú dohodu uzavrel prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky s obvinenými Š. H. a K. H..

Svoje rozhodnutie odôvodnil nasledovne:

„Z predloženého návrhu na schválenie dohody o vine a treste bolo zistiteľné, že obaja obvinení sa s prokurátorom dohodli na peňažných trestoch a to obvinený Š. H. vo výške 2000.-€ a obvinený K. H. vo výške 5000.-€. Zároveň sa dohodli na náhradných trestoch odňatia slobody pre prípad, že by výkon peňažného trestu úmyselne zmarili. Navrhovanú dohodu samosudkyňa považovala za zrejme neprimeranú. Predmetný návrh na schválenie dohody o vine a treste nezodpovedá zásadám ukladania trestov v zmysle ustanovenia § 34 Trestného zákona. V prvom rade trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky

na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov. Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery je potrebné prihliadnuť na všetky konkrétne okolnosti uvedené v ods. 4 prv citovaného právneho ustanovenia. Ide najmä o spôsob spáchania trestného činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, priťažujúce a poľahčujúce okolnosti, ako aj osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosť jeho nápravy. Obaja obvinení majú kriminálnu minulosť, je evidentné, že predchádzajúce odsúdenia sa minuli svojmu prevýchovnému cieľu, nezabránili obvineným páchať ďalšiu úmyselnú trestnú činnosť, pre ktorú je proti nim v súčasnosti vedené trestné konanie. Navyše obvinený K. H. sa predmetného trestného činu dopustil počas plynutia skúšobnej doby, ktorá mu bola určená pri uložení trestu odňatia slobody na samej hornej hranici trestnej sadzby pri prečine marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. d/ Trestného zákona, čo je zrejme z právoplatného trestného rozkazu Okresného súdu Komárno. Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery je potrebné prihliadnuť o. i. aj na spôsob spáchania trestného činu a jeho následok. Z výpovedi svedka Mgr. V. C. jednoznačne vyplýva, prečo a za akým účelom ho navštívili obaja obvinení vo večerných hodinách v mieste jeho trvalého bydliska 21.11.2014 v spoločnosti ďalšej osoby, ktorá viedla osobné motorové vozidlo, ktorým obvinení sa dostavili pred domovú nehnuteľnosť svedka, čo od neho požadovali a na základe akých skutočností si tohto svedka "vytypovali" ako vhodnú osobu, ktorá mala vybaviť zastavenie preverovania prípadne trestného stíhania syna obvineného Š. H.. Aj napriek prejavému odmietavému postojovi svedka k ich návšteve, obvinení ho ignorovali a sami určili termín ďalšieho stretnutia so svedkom. Obvinení aj napriek tomu, že im svedok povedal, aby vypadli, pri svojom odchode starší obvinený ešte kričal cez bránu - tak v nedeľu o druhej, pričom sami určili aj miesto nasledujúceho stretnutia, kde svedkovi v záverečnej fáze stretnutia odovzdali finančnú hotovosť, fľašu alkoholu a aj doklad o zdravotnej spôsobilosti syna obvineného Š. H.. Vzhľadom na uvedené, najmä na spôsob spáchania stíhaného skutku a na predošlý život obvinených je uloženie len peňažného trestu, ako samostatného trestu, podľa názoru samosudkyne neprimerané. V závere sa žiada zdôrazniť, že peňažné tresty uvedené v predloženom návrhu na schválenie dohody o vine a treste, a teda aj v samotnej dohode, ktorú obaja obvinení s prokurátorom uzatvorili, boli dohodnuté v rozpore s ustanovením § 34 Trestného zákona. Z ohľadom na povahu spáchaného prečinu a na osoby obvinených, s prihliadnutím na ich doterajší spôsob života a u obvineného K. H. aj na skutočnosť, že prečinu sa dopustil počas plynutia skúšobnej doby (v zmysle § 92 ods. 2 Tr. por. by vykonaním peňažného trestu došlo zároveň k jeho zahladeniu), peňažný trest ani u jedného z obvinených nepovažoval súd za dostatočný a primeraný. Podľa názoru prvostupňového súdu peňažným trestom ako samostatným trestom sa ani u jedného z

obvinených nezabezpečí ochrana spoločnosti a ani ich prevýchova tak, ako to má na zreteli ustanovenie § 34 ods. 1 Trestného zákona. Preto špecializovaný trestný súd navrhovanú dohodu o vine a treste nepovažoval za primeranú“.

Proti tomuto uzneseniu podali riadne a včas sťažnosť obidvaja obvinení. V sťažnosti uviedli:

„S názorom prvostupňového súdu nesúhlasíme, nakoľko dohodu považujeme za platne uzatvorenú a trest obom obvineným za primeraný vzhľadom na skutok, za ktorý sú stíhaní. Je potrebné poukázať, že od samého začiatku stíhania obaja obvinení spolupracovali s OČTK a hlavne dozorujúcim prokurátorom a od samého začiatku si uvedomili svoje konanie, ktoré oľutovali a prejavili záujem a snahu vec vysporiadať v rámci dohodovacieho konania. Preto i dozorujúci prokurátor pristúpil k uvedenej dohode a taktiež i k trestom a to peňažným u oboch obvinených. Preto vzhľadom na okolnosti prípadu a hlavne postoj oboch obvinených považujeme peňažné tresty za tresty spravodlivo uložené - dohodnuté a preto sme toho názoru, že oba tresty je možné schváliť. Taktiež sme toho názoru, že tresty sú uložené v zmysle § 34 Tr. zák., nakoľko napĺňajú dikciu zásad ukladania trestov a hlavne i zásadu, že trest má postihovať iba páchatel'a tak, aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jeho rodinu a jemu blízke osoby. Podľa nášho názoru práve tomuto účelu má slúžiť konanie o dohode o vine a treste aby boli ukladané tresty páchatel'om, ktorí prejavia svojim konaním správanie a spoluprácu s OČTK ako určitú satisfakciu keď si uvedomujú a oľutujú svoje konanie potom pri ukladaní trestu. Na podklade týchto skutočností žiadame Najvyšší súd aby vyhovel našej sťažnosti a rozhodol - vyslovil názor, že návrh na schválenie dohody o vine a treste, ktorý bol predložený ÚŠP GP SR zo dňa 15.5.2015 č. VII/2 Gv 233/14/1000-22 je návrhom primeraným a dohodu je možné schváliť.“

Najvyšší súd na podklade podanej sťažnosti preskúmal v zmysle § 192 ods. 1 Tr. por. správnosť výroku napadnutého uznesenia ako i konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že sťažnosti obvinených nie sú dôvodné.

Z predloženého spisového materiálu vyplýva, že Š. H. a K. H. sú stíhaní za spáchanie prečinu nepriamej korupcie podľa § 20, § 336 ods. 2 Tr. zák., ktorého sa mali dopustiť tak, že

obvinení Š. H. a K. H. spoločným konaním, v období od 21.11.2014 do 23.11.2014 v obci M. a na iných miestach Slovenskej republiky, ponúkali a

poskytli úplatok vo výške 1 000.- € a fľašu alkoholu značky Metaxa osobe Mgr. V. C., nar. X., bytom M., Ž. za to, aby ako bývalý policajt činný do 31.08.2013 vo funkcii zástupcu riaditeľa Okresného riaditeľstva PZ v Komárne pôsobil na výkon právomoci terajšieho zástupcu okresného riaditeľa Okresného riaditeľstva PZ v Komárne pplk. JUDr. J. J. alebo iných policajtov v postavení orgánov činných v trestnom konaní či iných policajtov v služobnom pomere zaradených na OR PZ Komárno tak, aby operatívne preverovanie na OKP OR PZ Komárno pod číslom ORPZ-KN-OKP5-810/2014, ako aj iné konania v súvislosti s podvodným získaním invalidného dôchodku a iných sociálnych dávok, ako i vodičského oprávnenia k vedeniu osobného motorového vozidla, ktoré sú vedené proti synovi obvineného Š. H., rod. L., Š. H. mladšiemu narodenému 09.01.1986 boli zastavené alebo inak vyhodnotené v jeho prospech.

Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky uzavrel s obvinenými dohodu o vine a treste, v rámci ktorej obidvaja obvinení priznali spáchanie prečinu nepriamej korupcie podľa § 20, § 336 ods. 2 Tr. zák. a obvinený Š. H. súhlasil s uložením peňažného trestu vo výmere 2000 eur a náhradným trestom odňatia slobody vo výmere 4 mesiace a obvinený K. H. súhlasil s uložením peňažného trestu vo výmere 5000 eur a náhradným trestom odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov.

Najvyšší súd nepovažuje sťažnostné argumenty obvinených za dostatočne relevantné na to, aby o ich sťažnostiach mohlo byť rozhodnuté v súlade s ich návrhom, a to z nasledovných dôvodov:

- uzavretá dohoda s obvineným Š. H. v časti o treste nie je kompletná, pretože neobsahuje dohodu o uložení aj trestu prepadnutia veci podľa § 60 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. – fľaše METAXY a sumy 1000 eur poskytnutej obvinenými ako úplatok,

- uzavreté dohody v časti o treste odporujú ustanoveniu § 57 ods. 1 Tr. zák., pretože nezohľadňujú, zo spisového materiálu vyplývajúcu nemajetnosť obidvoch obvinených a napokon,

- uzavreté dohody v časti o treste odporujú i základných zásadám ukladania trestov v zmysle § 34 ods. 1 Tr. zák.

Z výpovede obvineného Š. H. na č.l. 54 vyplýva, že 1000 eur patrilo jemu a mal ich za predaj svojho auta a fľašu Metaxy kúpil 23. novembra 2014 v obchode. Je teda zrejmé, že vlastnícky patrili obvinenému Š. H. a v súčasnosti sú pre účely trestného konania zabezpečené a uložené v depozite a na účte (č.l. 140 a č.l. 141). Podľa § 60 ods. 1 písm. a/, ods. 5 Trestného zákona súd uloží páchatel'ovi trest prepadnutia veci, ktorá bola použitá na spáchanie trestného činu. Trest prepadnutia veci možno uložiť, len ak ide o vec patriacu páchatel'ovi. Z uvedeného vyplýva, že boli a sú splnené všetky podmienky na uloženie trestu prepadnutia veci obvinenému Š. H., a preto nie je najvyššiemu súdu zrejmé, prečo dohoda o vine a treste uzavretá s menovaným neobsahuje aj trest prepadnutia veci.

Zo spisového materiálu ďalej vyplýva, že obvinený Š. H. je invalidný dôchodca, poberá invalidný dôchodok vo výške 112,60 eur a vlastní len motorové vozidlo zn. Octavia (č.l. 153 a 158). Obvinený K. H. je taktiež invalidný dôchodca a poberá invalidný dôchodok vo výške 372,60 eur, z ktorého sú mu vykonávané zrážky vo výške 116,34 eur. Okrem tohto príjmu nevlastní žiadny hnutelný ani nehnuteľný majetok (č.l. 153 a 160). Podľa § 57 ods. 1 Tr. zák. pri ukladaní peňažného trestu súd prihliadne na osobné a majetkové pomery páchatel'a, **peňažný trest neuloží ak je zrejmé, že ho odsúdený nebude schopný zaplatiť**. Z vyššie uvedeného vyplýva, že vymožitelnosť peňažného trestu u obidvoch obvinených je takmer nulová a peňažný trest by im mohol byť uložený len za predpokladu, ak by preukázali dostatok finančných prostriedkov na jeho zaplatenie, čo ale prokurátor žiadnym spôsobom nezisťoval. Preto uzavreté dohody odporujú ustanoveniu § 57 ods. 1 Tr. zák.

Najvyšší súd si osvojil úvahy špecializovaného trestného súdu o zrejmej neprimeranosti uzavretých dohôd v častiach týkajúcich sa navrhnutých peňažných trestov, vyslovuje k tomu súhlasné stanovisko a dopĺňa, že dohodnuté tresty nezodpovedajú základným zákonným pravidlám platným pre ukládanie trestov.

Medzi tieto pravidlá v prvom rade patrí ustanovenie § 34 ods. 1 Tr. zák. zakotvujúce základné zásady ukládania trestov, podľa ktorých trest má zabezpečiť **ochranu spoločnosti** pred páchatel'om tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho **prevýchovu** k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných **odradí** od páchania trestných činov; trest zároveň vyjadruje **morálne odsúdenie** spoločnosťou.

Trest je opatrením štátneho donútenia, ktoré v mene štátu, na základe a v medziach zákona ukladajú v predpísanom konaní na to povolané súdy páchatel'ovi za spáchaný trestný čin. V tejto definícii je vyjadrená zásada „nulla poena sine lege, sine crimine, sine iudicio“. Trest ako právny následok trestného činu môže priamo postihnúť len páchatel'a trestného činu (zásada personalnosti trestu) tak, aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jeho rodinu (§ 34 ods. 3 Tr. zák.). Trest je jedným z prostriedkov na dosiahnutie účelu Trestného zákona. Tým je určená aj jeho funkcia v tých smeroch, v ktorých má pôsobiť zákon na ochranu spoločnosti jednak pred páchatel'om trestného činu, voči ktorému sa prejavuje prvok represie (zabránenie trestnej činnosti) a prvok individuálnej prevencie (výchova k riadnemu životu – rehabilitácia) a jednak aj voči ďalším členom spoločnosti – potencionálnym páchatel'om, voči ktorým sa prejavuje prvok generálnej prevencie (výchovne pôsobenie trestu na ostatných členov spoločnosti).

Ochrana spoločnosti sa teda uskutočňuje dvoma prvkami, a to prvkom donútenia (represia) a prvkom výchovy (prevencia). Oba prvky sa uplatňujú zásadne súčasne v každom treste, pričom treba mať na zreteli dôležitosť vzájomného pomeru medzi trestnou represiou a prevenciou. Ochrana spoločnosti pred páchatel'mi trestných činov, vrátane ochrany práv a slobôd jednotlivých občanov robí z trestu prostriedok sebaobrany spoločnosti pred trestnými činmi. Trest pritom nesmie byť prostriedkom na riešenie iných spoločenských problémov. Trestný zákon vychádza z myšlienky, že základným účelom a cieľom trestu je ochrana spoločnosti pred trestnými činmi a pred ich páchatel'mi.

Individuálna prevencia spočíva vo vytvorení podmienok na výchovu odsúdeného k tomu, aby viedol riadny život. Generálna prevencia má zabezpečiť nielen odradenie ostatných potencionálnych páchatel'ov od spáchania trestných činov, ale má viesť i k utvrdeniu pocitu právnej istoty a spravodlivosti u ostatných členov spoločnosti. Spravodlivé a včasné uloženie trestu dáva ostatným členom spoločnosti najavo, že konanie, za ktoré bol uložený trest je protiprávne a nežiaduce. Varuje ich pred páchaním trestnej činnosti a posilňuje pocit právnej istoty a právneho štátu. Trestný zákon vychádza z jednoty individuálnej a generálnej prevencie trestu, pričom obe tieto zložky sa navzájom dopĺňajú a podmieňujú. Disproporcia medzi jednotlivými druhmi prevencie v zásade vedie k nedostatočnému výchovnému pôsobeniu trestu tak na páchatel'a trestného činu, ako i na ostatných členov spoločnosti.

Trest samozrejme musí vyjadrovať aj morálne odsúdenie páchatel'a celou spoločnosťou. V treste je teda obsiahnuté spoločenské odsúdenie, negatívne ohodnotenie páchatel'a a jeho činu, a to tak právne ako aj etické.

Ďalším ustanovením, ktoré musí súd aplikovať pri úvahách týkajúcich sa uloženia trestu je § 34 ods. 4 Tr. zák., podľa ktorého pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, priťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatel'a, na jeho pomery a možnosť jeho nápravy.

Výmerou trestu sa rozumie nielen určenie trestu v rámci sadzby tam, kde je trest takto kvantifikovaný, ale aj určenie rôznych modalít alebo obsahu trestov (napr. určenie druhu a rozsahu zakázanej činnosti, rozsahu majetku, ktorý prepadá štátu, určenie podmienok, obmedzení pri treste zákazu pobytu, pri podmiennečnom odsúdení a pod.). Práve rozpätie zákonom stanovenej trestnej sadzby pri určených trestoch umožňuje a zároveň ukladá súdu povinnosť individualizovať ukladaný trest. Súd je povinný vo výmere uloženého trestu zohľadniť všetky okolnosti uvedené v ustanovení § 34 ods. 4, ods. 5 Tr. zák.

Osobu páchatel'a treba hodnotiť vo všetkých súvislostiach. V rámci hodnotenia osoby páchatel'a nemožno obísť ani možnosť jeho nápravy. Úsudok o možnosti nápravy páchatel'a si súd vytvára z veľkej časti už na základe hodnotenia povahy a závažnosti spáchaného trestného činu (t.j. či ide o prečin, zločin, obzvlášť závažný zločin). Pri náležitom zhodnotení osoby páchatel'a a posúdení možnosti jeho nápravy sa vytvára obraz o jeho osobe vo všetkých zásadných súvislostiach. Primárne ide o stanovenie prognózy budúceho vývoja správania sa páchatel'a na základe objasnenia jeho osobnostných vlastností a ich spojitosti so spáchaným trestným činom, vrátane vplyvu sociálnej mikroštruktúry. Z hľadiska posúdenia možnosti nápravy páchatel'a má veľký význam celkový spôsob jeho života a správania sa pred spáchaním trestného činu a zároveň i jeho postoj k spáchanému trestnému činom. Záver súdu o možnosti nápravy páchatel'a musí byť vždy v súlade s ochranou, ktorú súd uloženým trestom poskytuje záujmom spoločnosti, štátu a občanom pred útokmi páchatel'ov trestných činov a výchovným pôsobením na ostatných členov spoločnosti.

Pri ukladaní trestov treba zároveň vychádzať zo spojenia a vzájomnej vyváženosti dvoch princípov, a to princípu zákonnosti trestu a princípu individualizácie trestu. Trest musí

byť úmerný k spáchanému trestnému činu (zásada proporcionality trestu). Úmernosť trestu okrem iného určujú aj pohnútka páchatel'a a možnosti jeho nápravy.

Mimoriadne bohatá kriminálna minulosť obvineného Š. H. (13 súdnych postihnutí od roku 1973 do roku 2005) a z nej vyplývajúci evidentný sklon menovaného k páchaniu trestnej činnosti charakterizuje jeho osobu ako nenapraviteľného páchatel'a, u ktorého doposiaľ ukladané tresty nesplnili svoj prevýchovný účel z hľadiska individuálnej prevencie trestu. Význam kriminálnej anamnézy obvineného neznižuje ani fakt, že pri niektorých odsúdeniach nastala tzv. fikcia neodsúdenia, keďže táto fikcia neneguje skutočnosť, že obvinený tieto trestné činy spáchal, čo je dôležitou okolnosťou pri hodnotení jeho osoby. Pokiaľ doposiaľ uložené tresty nemali na obvineného Š. H. vplyv z hľadiska jeho prevýchovy tak, aby dokázal viesť riadny život usporiadaného občana a hlavne nepáchať už trestnú činnosť, potom logickým dôsledkom je a musí byť snaha o naplnenie účelu trestu aspoň z hľadiska potrieb jeho generálnej prevencie. Dohodnutý trest môže byť výhodný pre obvineného Š. H., nezodpovedá však účelu trestu z hľadiska generálnej prevencie (z dôvodu jeho miernosti nebude pôsobiť odstrašujúco voči potencionálnym páchatel'om trestnej činnosti a nebude ani výchovne pôsobiť na ďalších členov spoločnosti). Možno zároveň vysloviť vážne pochybnosti o tom, že by takýto (len peňažný) trest splnil svoj účel z hľadiska prevýchovy obvineného Š. H. (individuálna prevencia).

Pokiaľ ide o obvineného K. H., menovaný bol od roku 2008 do roku 2013 už trikrát súdne postihnutý, pričom vždy mu bola daná šanca na prevýchovu vo forme uloženia „len“ podmieňačných trestov odňatia slobody. Menovaný túto možnosť nevyužil a teraz stíhanej trestnej činnosti sa mal dopustiť dokonca v čase plynutia skúšobnej doby určenej mu v predchádzajúcom odsúdení. Menovaný tak prejavil pohrdavý postoj k možnosti, ktorá mu bola daná zo strany súdu na vedenie riadneho života a pod hrozbou výkonu trestu sa mal dopustiť skutku, ktorý je predmetom tohto konania. Dal tak zrozumiteľne najavo, že nemá záujem o svoju prevýchovu, a preto aj v jeho prípade uloženie peňažného trestu odporuje pravidlám dôležitým pre ukládanie trestov.

Preto najvyšší súd súhlasí s právnymi závermi vyslovenými špecializovaným trestným súdom v napadnutom uznesení a rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Protí tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 23. júna 2015

JUDr. Peter Krajčovič, v. r.
predseda senátu

Vyhotovil: JUDr. Martin Bargel

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Libuša Jánošíková